

KARŞILIKLI BAĞIMLILIK KURAMI

- İLİŞKİ DOYUMU için KD
(Mutlu muyum ?)
- İLİŞKİ BAĞLANIMI için KDseç
(Sürdüremeli miyim?)

YATIRIM MODELİ (Rusbult, 1980,1983)

■ BAĞLANIMIN belirleyicileri;

- İlişki doyumu (KD)
- Seçeneklerin niteliğini değerlendirme (KDseç)

Karşılıklı Bağımlılık Kuramı

- İlişkiye yapılan yatırımlar

YATIRIM MODELİNE GÖRE;

- Karşılıklı bağımlılık kuramında olduğu gibi, arkadaşlık, ait olma, cinsellik, yakınlık ve güvende olma gibi en önemli gereksinimler bir ilişki içinde karşılanırsa, **doyum düzeyi** artacaktır.

YATIRIM MODELİNE GÖRE;

- Buna karşılık, bu gereksinimler mevcut ilişkide karşılanamazsa, *seçeneklerin niteliğini* olumlu değerlendirme düzeyi artacaktır.

YATIRIM MODELİNE GÖRE;

- İlişki bağlanımını sadece sözü edilen bu iki etmen belirlemiş olsaydı, çok az ilişki devam ederdi.
- Buna karşılık, **pek çok mutsuz ilişkinin sürdüğü** görülmektedir.

-
- Bu noktadan hareketle, Rusbult bağlanım üzerinde belirleyici olan üçüncü bir etmeden söz etmektedir.
  - Bu da *ilişkiye yapılan yatırımlardır.*
-

YATIRIM MODELİ

- **Yatırım miktarı;** ilişkiye doğrudan koyulan kaynaklar ile bu kaynakların önemi ve büyüklüğüdür.

YATIRIM MODELİ

■ Yatırımlar;

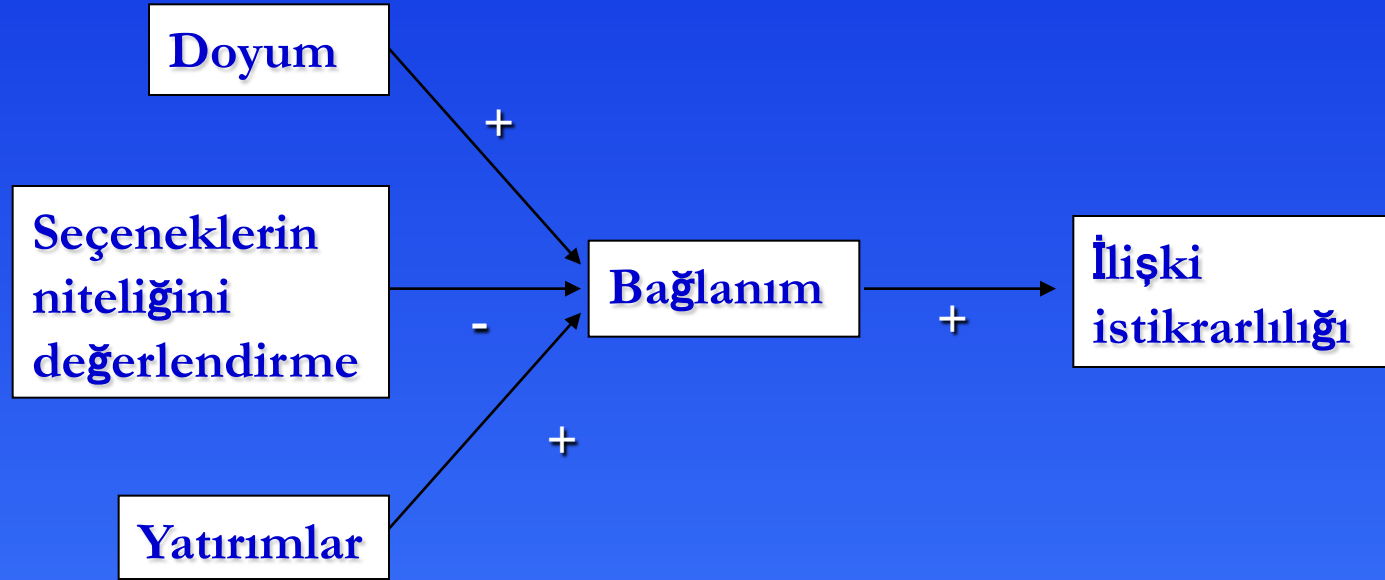
- **İçsel yatırımlar** (zaman, duygusal çaba ve kendini açma gibi).
- **Dışsal yatırımlar** (karşılıklı arkadaşlıklar, paylaşılmış anılar, maddi yatırımlar, ortak etkinlikler ve nesnelere gibi).

- *Görüldüğü gibi,*
  - *Yatırımlar, çocuklar ya da birlikte alınan ev gibi somut şeyler olabileceği gibi, ilişkide olunmasından elde edilen statüler gibi soyut şeyler de olabilir.*

YATIRIM MODELİ

- Bağlanımın Belirleyicileri (Rusbult, 1980)

JOHNSON'NIN ÜÇLÜ BAĞLANIM MODELİ (1973,1991)

■ Kişisel bağlanım

- *eşin çekiciliği*
- *ilişkinin çekiciliği*
- *ilişkisel kimlik*

▪ **Bu ilişkiyi sürdürmek istiyorum.**

■ Yapısal bağlanım

- *mevcut ilişki dışındaki ilişki seçenekleri*
- *ilişkide kalmaya yönelik sosyal baskılar*
- *ilişkiyi bitirmenin zorlukları ve geri alınamayan yatırımlar*

Bu ilişkiyi sürdürmek zorundayım.

■ Ahlaksal bağlanım

- *boşanmama yönünde ahlaksal zorunluluk*
- *kişisel olarak eşe karşı zorunluluk hissi*
- *kişinin inançları, değerleri doğrultusunda ilişkiyi sürdürme gereksinimi*

■ ***Bu ilişkiyi sürdürmeliyim.***

Bu boyutlar;

- *içsel* ya da *dışsal* kaynaklı
seçime dayalı ya da *zorlayıcı* olmaları açısından farklılaşırlar.

Buna göre;

- **Kişisel ve ahlaksal bağlanım= *içsel***
- **Yapısal bağlanım= *dışsal***
- **Kişisel bağlanım= *seçime dayalı***
- **Yapısal ve Ahlaksal bağlanım= *zorlayıcıdır.***

Sonuç olarak;

- Johnson'a göre, bireyler tüm bu boyutları göz önüne alarak, *ilişkilerini sürdürme ya da bitirme yönünde güdülenirler.*

EVLİLİK SARGINLIĞI MODELİ (LEVİNGER, 1965, 1991)

■ Mevcut ilişkinin çekiciliği

- *Maddiyat (gelir, mülkiyet gibi)*
- *Sembolik çekici güçler (kariyer ya da eğitimle ilgili başarılar gibi).*
- *Duygusal çekici güçler (cinsel doyum ve arkadaşlık gibi).*

■ Seçeneklerin çekiciliği

■ Engeller

- *Maddiyatla ilgili engeller (ayrılık ya da boşanma ile maruz kalınan gelir ya da maddesel kayıplar)*
- *Sembolik engeller (evliliğin sürekliliği ile ilgili dini inanışları ya da sosyal onaylanmama ile ilişkili kaygılar)*
- *Duygusal engeller (çocukların varlığı gibi)*

Sonuç olarak;

- Modele göre, çekicilik, seçeneklerin çekiciliği ve engellerle ilgili bu sınıflandırmalar, birbirlerinden bağımsız olarak *sargınlığa ve ilişkinin sürdürülmesine* neden olur.

MODELLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

B a ğ l a n ı m belirleyicileri	Jonhson'ın üçlü bağlanım	Levinger'in evlilik sargınlığı	Rusbult'un yatırım modeli
Doyum düzeyi	Kişisel bağlanım	Mevcut ilişkinin çekiciliği	Doyum düzeyi
Seçeneklerin niteliği	Olası seçenekler	seçeneklerin çekiciliği	seçeneklerin niteliği
Yatırım miktarı	Geri alınamayan yatırımlar	engeller	yatırım miktarı

-
- Tüm modeller sözü edilen bu bağlanım boyutlarının
    - ***sargınlığa (Levinger), bağlanıma (Rusbult) ve sürdürme/bitirme güdüsüne (Johnson)*** neden olduğuna işaret etmişlerdir.
-

Modeller arasındaki farklılıklar

- **Olası seçenek ilişkiler;**
  - **Johnson'nın modelinde yapısal bağlanımın bir bileşeni olarak ele alınırken,**
  - **Rusbult ve Levinger'in modellerinde ayrı bir bağlanım belirleyicisi olarak sunulmuştur.**

- **İlişkisel kimliği,**

- **Johnson kişisel bağlanımın bir bileşeni olarak ele alırken,**
  - **Rusbult bunu yatırım miktarının bir yönü olarak ele almaktadır.**
-

-
- Yatırım modeli diğer modellerden farklı olarak,
    - arkadaşlık (Lin ve Rusbult, 1995) ve iş ilişkileri (Farrell ve Rusbult, 1981) gibi farklı kişilerarası ortamlardaki bağlanımı da açıklayabilmektedir.
-